

Vetenskaplighet i samtal och samarbete

av

Bengt-Åke Wennberg

Samarbete tar utgångspunkt i den autonoma aktören. Många resonemang i arbetslivet bygger emellertid på en uppdelning mellan praktik och teori som bortser från detta faktum. Forskare tar fram teorier och underlag som sedan skall tillämpas. Praktikern ser det inte som angeläget att förklara sitt handlande och därmed dokumentera sitt kunnande. De två ser ofta snett på varandra. Praktikern ser forskarens resonemang som flum och uttalar sig föraktfullt om teorier som inte leder till handling. Forskaren i sin tur uttalar sig ofta föraktfullt om praktiker som inte tar hänsyn till de kunskaper som kan finnas.

När det gäller samtal och överväganden om organiserings- och samarbetsfrågor blir detta åtskiljande meningslöst. Också i sådana samtal krävs en systematisk och trovärdig argumentation. Två poler kan då återopas. Antingen att det man säger är vetenskapligt bevisat eller att det bygger på beprövad erfarenhet. Bägge plattformarna är svaga. Modeller som man hämtar från vetenskaplig praxis blir ofta missvisande och oprecisa i det enskilda fallet. Praktikerns erfarenhet saknar generaliserbarhet. Därför uppstår ofta ett svart hål. Allt kan gälla och allt kan vara sant.

Vår utgångspunkt är att det som är gemensamt för bägge dessa plattformar är logos – ordet. Ordet och språket behövs att knyta samman personliga erfarenheter med det som är allmängiltigt. Medlet för denna process är samtalet. I samtalet blir det möjligt att formulera sina personliga erfarenheter och beskriva sin inre värld så att denna kan bli begriplig och diskuterad.

Samtalet måste emellertid också bygga på och stämma med fakta och vedertagna resonemang. I denna sammansmältningsprocess kan enskilda erfarenheter och kunskaper omformas så att de blir allt mer sanningslika – om man med sanning menar att de motsvarar en verklighet som existerar oberoende av vad vi tänker om den.

För att denna förädling skall ske måste samtalet präglas av vetenskaplighet. Vi menar att denna vetenskaplighet bygger på samma grundläggande ambitioner och värden som den klassiska men visar sig i samtalet i en ny dräkt. Den är förenlig med så som moderna vetenskapsteoretiker i dag resonerar om vetenskap. Det är spännande att just denna syn på vetenskap är särskilt relevant i samtal som knyter an till människan som autonom aktör.

Vi möter en vetenskapsambition som inte främst handlar om att presentera fakta och föra fram sanna uttalanden. Den har istället ambitionen att lyfta fram fakta som tidigare inte observerats och som "gör motstånd" mot vad man tidigare trott och utifrån dessa nya fakta skapa mer relevanta resonemang än de som tidigare förts.

Precis så måste samtalet om samarbete och organisering lyfta fram det unika hos varje människa. Precis så måste resonemangen omformuleras så att de tar hänsyn till detta unika. Precis så måste resonemangen dessutom leda fram till hållbara och övergripande slutsatser som är förenliga med vad vi alla tror oss veta.

Vi vill på detta abonnentmöte – utifrån egna aktuella exempel – diskutera vad man i sådana samtal kan lära av vetenskapligt tänkande men också vad man måste undvika när det gäller vetenskapliga metoder som inte är förenliga med den moderna synen på människan.